

PIRKKALA TURSIANNOTKO

Muinaisjäännösalueen koekaivaus

Kaarlo Katiskoski ja Petteri Pietiläinen 2001

Arkkist. n. 8/16.1.2002

M

PIRKKALA TURSIANNOTKO
Rautakautisen ja historiallisen ajan muinaisjäännösalueen koekaivaus
Kaarlo Katiskoski   Petteri Pietiläinen 2001

SISÄLLYS

ARKISTOTIEDOT	2
JOHDANTO	3
KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	4
KAIVAUKSEN TAVOITTEET, TEKNIikka JA TOTEUTUS	4
TUTKIMUSTULOKSET	4
Havainnot maaperästä ja rakenteista	4
Löydöt	4
YHTEENVETO KAIVAUKSEN TULOKSISTA	5
LUETTELO KARTOISTA	6
LUETTELO NEGATIIVEISTA (KUVISTA) JA DIAPOSITIIVEISTA	6
KARTAT	7
KUVATAULUT	9
LIITTEET	11

ARKISTOTIEDOT**PIRKKALA PIRKKALANKYLÄ TURSIANNOTKO**

Rautakautisen ja historiallisen ajan muinaisjäännösalue

Kylä: Pirkkalankylä

Tilat: Sapala RN:o 5:73 omistaja Esko Prihti, RN:o 8:26 omistaja Hannele Niemi

Peruskartta: 2123 05 NOKIA

Koordinaatit: x = 6816 12; y = 2476 56-72; z = 80-85 m mpy.

Kaivausalueen löydöt: KM 32615:1-12

Aikaisemmat löydöt: ks. Päivi Kankkusen kaiv.kert.1999

Aikaisemmat tutkimukset: ks. Päivi Kankkusen kaiv.kert.1999

Kaivettu ala: 21 m²

Negatiivit 120984-120990

Diapositiivit 46407-46412

Luettelo kartoista, negatiiveista (kuvista) ja diapositiiveista on kertomuksen lopussa s.6

Kuvataulut s.9

Liite: kaavakartta uudisrakennuksesta 1:500 s.11

Liite: luuanalyysi

JOHDANTO

Museoviraston arkeologian osaston koekaivausryhmä kaivoi Kaarlo Katiskosken johdolla Pirkkalan kunnan Pirkkalankylän Tursiannotkossa 25.5. ja 29. 5. 2001 rautakautisen ja historiallisen ajan muinaisjäännösryhmää. Syynä kaivauksille oli tontille (RN:o 8:26) suunniteltu uudisrakennus sekä Sapalan aitan viereen suunniteltu salaojaputki (RN:o 5:73). Lisäksi tarkastettiin Sapalan vanhan palaneen navetan paikka (RN:o 5:73). Kaivauksella toimi piirtäjänä FM Petteri Pietiläinen ja tutkimusavustajana fil. yo. Esa Hertell. Kaivajia ei ollut. Kaarlo Katiskosken siirryttyä 1.9. 2001 alkaen Lounais-Suomen aluevalvojaksi sai allekirjoittanut tehtäväkseen laatia tämän raportin.

Helsingissä 30.11.2001

Petteri Pietiläinen
Petteri Pietiläinen

KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Kaivauspaikan yleisestä sijainnista ja topografiasta ks. Päivi Kankkusen inventointikertomus 1993 ja Tuija-Liisa Soinisen inventointiraportti 1998

KAIVAUKSEN TAVOITTEET, TEKNIikka JA TOTEUTUS

Tavoitteena oli tutkia uudisrakennuksen paikka sekä Sapalan aitan viereen rakennettavien salaojaputkien alue. Suunnitellun uudisrakennuksen paikalle tehtiin kaiken kaikkiaan 15 koekuoppaa. Sapalan aitan ympärille tehtiin 5 koekuoppaa. Lisäksi tehtiin vanhan palaneen navettarakennuksen kohdalle 3 koekuoppaa. Kuopat kaivettiin osin lapiolla. Siellä missä havaittiin maaperässä häiriöitä tai rakenteita kaivettiin pelkalla.

TUTKIMUSTULOKSET

Maaperä ja rakenteet

Suunnitellun uudisrakennuksen kohdalla oli avokallion reunustama niitty. Niityn maaperä oli kivetöntä savea. 10-15 cm paksuisen savipitoisen muokkauskerroksen alta paljastui puhdas harmaa savi, jota kaivettiin 30-40 cm syvyyteen. Maaperässä ei tällä alueella tavattu häiriöitä tai rakenteita, jotka olisivat edellyttäneet syvemmälle kaivamista. Sapalan aitan kohdalle suunnitellun salaojaputken kohdalle kaivettiin 5 koekuoppaa. Aitan eteläseinustalle tehtyjen koekuoppien 3, 4 ja 5 maaperä oli heinäturpeen alla n.20 cm paksuinen muokkauskerros. Tämän alla havaittiin kiveys, jonka yläosa kaivettiin esille. Kiveystä ei kaivettu syvemmälle, vaan se valokuvattiin, vuorattiin muovilla ja täytettiin. Koekuopissa 1 ja 2 aitan pohjoissivustalla oli 10-15 cm paksun muokkauskerroksen alla puhdas pohjasavi. Palaneen vanhan navettarakennuksen kohdalle kaivettiin 3 koekuoppaa, joissa erittäin kova ja tiivis täytemaakerros ulottui 40-50 cm syvyyteen jonka alla olivat palaneen navetan betoniperustukset sekä puhdas pohjahiekka.

Löydöt

Tutkitun alueen löytöaineisto jäi vähäiseksi. Suunnitellun uudisrakennuksen kohdalle tehdyistä koekuopista ei tavattu löytöjä. Sapalan aitan viereen tehdyistä koekuopista löytyi kuopasta 2 palanutta luuta, palanutta savea sekä raudankappaleita muokkauskerroksesta. Kuopasta 1 löytyi palanutta savea, raudankappaleita ja lasiastian reunapala muokkauskerroksesta. Kuopasta 4 löytyi muokkauskerroksesta ja kiveyksen pinnalta palanutta savea. Kuopasta 3 löytyi kiveyksen pinnalta luu- tai sarviesineen katkelma. Kuopasta 5 löytyi kiveyksen pinnalta palanutta ja kuonaantunutta savea sekä varhaishistoriallista tai rautakautista yleiskeramiikkaa ja resentti pienehkön värittömän lasipullon pohja. Palaneen navettarakennuksen paikalle kaivetuista koekuopista löytyi sulanutta muovia sekä tiilen- ja betonikappaleita joita ei otettu talteen.

YHTEENVETO KAIVAUKSEN TULOKSISTA

Pirkkalan Tursiannotkon rautakautisen ja historiallisen ajan muinaisjäännösryhmän koekaivauksissa toukokuussa 2001 suunnitellun uudisrakennuksen paikalta ei tavattu löytöjä eikä rakenteita. Sapalan aitan eteläseinustan vierestä löytyi pitkänomainen itä- länsi - suuntainen kiveys joka voisi olla rakennuksen perusta. Kiveyksen päältä ja sen yläpuolisesta muokkauskerroksesta löytyi palanutta savea, historiallisen ajan keramiikkaa, sarvi-, tai luesineen katkelma ja värittömän pullolasin kappale. Kiveyksen ikää tai käyttötarkoitusta ei voitu näiden koekaivausten puitteissa selvittää, voitiin vain todeta sen olemassaolo. Vanhan palaneen navettarakennuksen paikalta tavattiin vain resentejä ilmiöitä.

LUETTELO KARTOISTA

Ote peruskartasta 2123 05 NOKIA
Yleiskartta 1:1000

A3

LUETTELO NEGATIIVEISTA JA KUVISTA

120984	Pirkkalankylän Sapalan pihamaalle tehty koekuoppa, kuvattu pohjoiseen.
120985	Yleiskuva Sapalan pihamaasta, kuvattu luoteeseen.
120986	Suunnitellun uudisrakennuksen paikka, kuvattu länteen.
120987	Yleiskuva. Sapalan tilan aitta, kuvattu länteen.
120988	Yleiskuva. Sapalan tilan aitta, kuvattu kaakkoon.
120989	Aitan lounaiskulmaan tehty koekuoppa, kuvattu pohjoiseen.
120990	Aitan eteläsivustaa, Petteri Pietiläinen ja Esa Hertell kaivavat koekuoppia.

LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA

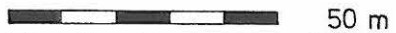
46407	Pirkkalankylän Sapalan pihamaalle tehty koekuoppa, kuvattu pohjoiseen.
46408	Yleiskuva Sapalan pihamaasta, kuvattu luoteeseen.
46409	suunnitellun uudisrakennuksen paikka, kuvattu länteen.
46410	Sapalan tilan aitta, kuvattu länteen.
46411	Aitan lounaiskulmaan tehty koekuoppa.
46412	Työkuva. Petteri Pietiläinen ja Esa Hertell kaivavat koekuoppia aitan eteläseinustalla, kuvattu länteen.

PIRKKALA PIRKKALANKYLÄ TURSIANNOTKO
K. Katiskoski & P. Pietiläinen 2001

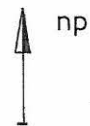
YLEISKARTTA

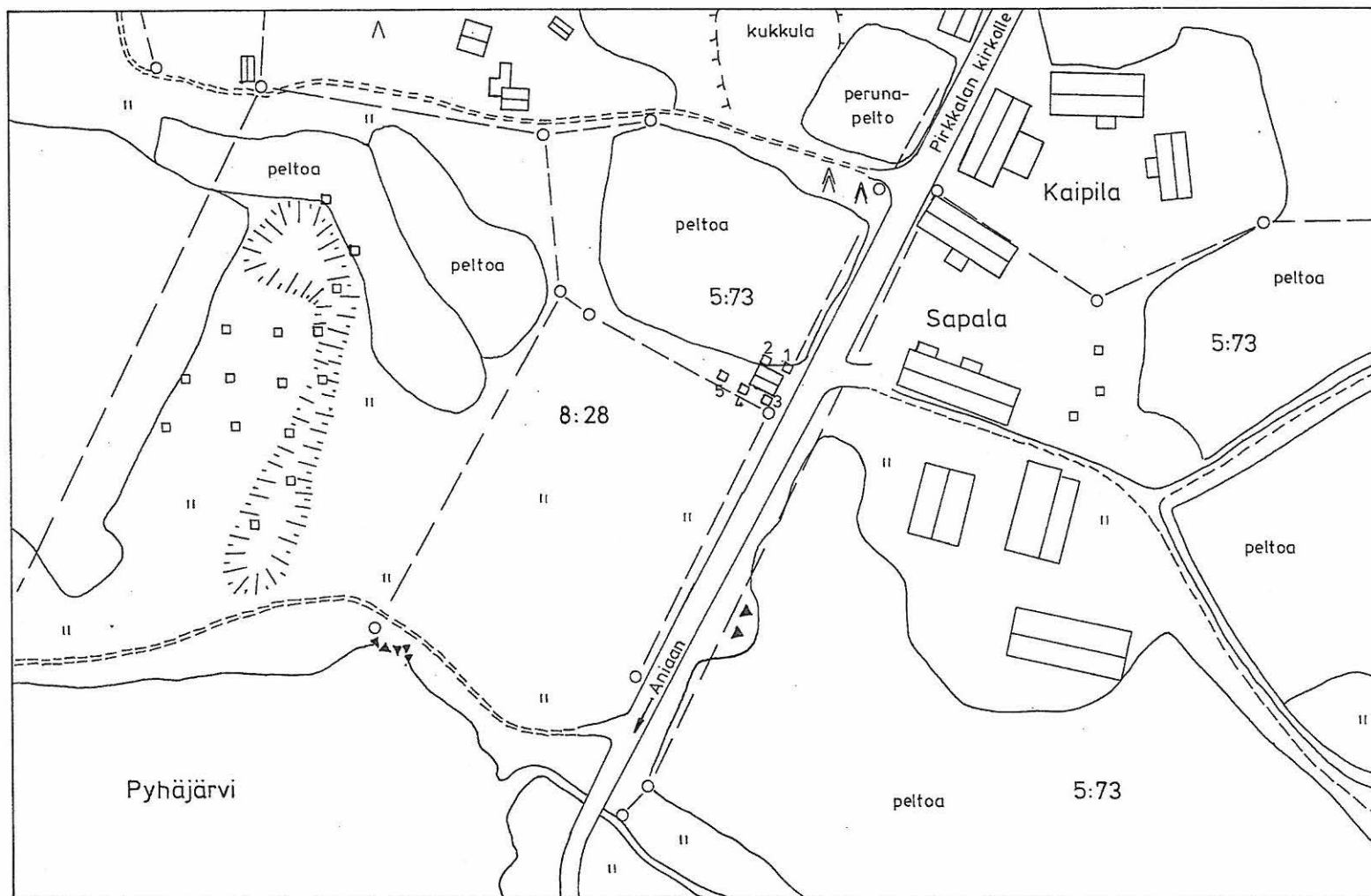
karttapohjana käytetty Kankkunen 1999

yleiskarttaa

Puht. piirt. E. Hertell

□ koekuoppa

8.

Pirkkala Pirkkalankylä

Sapalan tilan pihamaalle tehty
koekuoppa, kuvattu pohjoiseen.

120984

Yleiskuva Sapalan pihamaasta,
kuvattu luoteeseen.

120985

Suunnitellun
navettarakennuksen paikka,
kuvattu länteen.

120986

Pirkkala Pirkkalankylä

120988

Aitan lounaiskulmaan tehty koekuoppa 4,
kuvattu pohjoiseen.

120989

Aitan eteläsivustaa. Petteri
Pietiläinen ja Esa Hertell
kaivavat koekuoppia.

120990

Koekaivausryhmän luulöytöjä / P. Pietiläinen 2001

Luuanalyysi 19. 10. 2001 Kristiina Mannermaa

Luopioinen Järvenpää KM 32614, pk 2141 01 LUOPIOINEN, x 6802 91 y 2530 90 z 108

Janakkala Palsanlahti KM 32615, pk 2131 08 HYVIKKÄLÄ, x 6755 38-42 y 2528 04-09 z 85

Pirkkala Tursiannotko KM 32616, pk 2123 05 NOKIA, x 6816 12 y 2476 56-72 z 80-85

Yhtään luuta ei voi varmuudella tunnistaa. Luopioisen luut muistuttavat enemmän palanutta ihmisen luuta kuin palanutta eläinluuta.

Helsingissä lokakuussa ,

Kristiina Mannermaa

**Luopioinen Järvenpää
KM 32614**

5	-	Homo sapiens?
6	-	Homo sapiens?
7	-	Homo sapiens?

**Pirkkala Tursiannotko
KM 32615**

1 -

**Janakkala Palsanlahti
KM 32616**